

Jövő februárban új fejezettel folytatódik a miskolci Admatis Kft. és konzorciumának sikertörténete, ekkor próbálják ki ugyan-
is a társaság saját szabadalmának számító habosítógenerátort a Nemzetközi

konzorcium újítása éppen az, hogy a két eljárást – így annak előnyeit is – ötvözni igyekeznek. A konzorcium tagja az Admatis mellett a Technoplast Kft., a Refmon Zrt., a Miskolci Egyetem és a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közalapítvány is.

A technológia szabadalmi bejelentése szeptember végén megtörtént, az új megközelítést képviselő habgenerátor három típusát is kipróbálják jövőre a Nemzetközi Űrállomáson; a berendezések mellett a létrehozott vizes hab viselkedését is vizsgálják majd a különleges körülmények között. A mintegy kétórás kísérletet az űrállomáson dolgozó asztronauták végzik el, a projekt FOCUS néven fut (Foam Casting and Utilization in Space), ettől eltekintve mindent a

pénzek mozognak, de a szigorú követelmények miatt igen nehéz bekerülni, a kisebb kelet-közép-európai társaságok önmagukban többnyire esélytelenek a sikerre – véli a menedzser. Több eredménnyel kecsegtet az az út, ha az ESA-nál tenderező nagy multiknál próbálkozik a vállalkozás, amelyek gyakran szintén tendert írnak ki kisebb cégek számára. Az ESA pályázatai azonban nem nyíltak, azok csak a tagok számára elérhetőek.

Az Admatis Kft. lehetőséget kapott arra is, hogy az EU-ESA közös GMES programjában beszállítóként részt vegyen a program Sentinel-2 műholdjának építésében. Az uniós és az ESA két legjelentősebb közös programja a Galileo navigációs műholdrendszer és a műholdas

távérzékelés eredményeit elsősorban a környezetvédelem és a biztonság területén hasznosító GMES (global monitoring for environment and security) program. A Sentinel műholdak megépítésére az ESA ad megbízást a fővállalkozónak; mivel azonban a program finanszírozását részben az EU biztosítja, a műholdak építésében nem csak az ESA-tagállamok vállalatai vehetnek részt. Egy ilyen pályázat keretében nyerte el az Admatis a jogot, hogy Európa legnagyobb repülő- és űripari óriáscége, az EADS beszállítóként részt vegyen a Sentinel-2 műhold építésében. Mindez Bárczy szerint példátlan siker Kelet-Európának, ráadásul az államnak ezúttal egyetlen forintja sincs a projektben.

A FOCUS kísérlet hátterét a SURE (Space Station: a Unique Research Infrastructure) program adja, amelyet az ESA 2005-ben hirdetett meg. A négyéves program célja, hogy azok az uniós tagországok vagy a csatlakozás küszöbén álló államok, amelyek nem tagjai az Európai Űrügynökségnek, lehetőséget kapjanak a Nemzetközi Űrállomáson kísérletek végrehajtására. Az ESA-hoz 32 pályázat érkezett, köztük kilenc magyar volt, ezekből négy került a 11 győztes közé, de végül csak három valósulhat meg. Az Admatis Kft. projektje mellett a MTA Pszichológiai Intézete által benyújtott pályázat keretében az űrhajósok térbeli tájékozódását, figyelemi és cselekvéssíriányító működését vizsgálják az agyi elektromos aktivitás mérésével. Az MTA KFKI Atomenergia-kutató Intézete által benyújtott projekt viszont a dózismérést célozza, a berendezést várhatóan a jövő év elején viszik fel az űrbe.

MAGYAR CÉG HÓDÍT AZ ŰRIPARBAN

Űrállomáson, a súlytalanság körülményei közepette. Emellett a cég azzal is magára vonta a figyelmet, hogy – a térségből ugyancsak elsőként – alkatrész-beszállító szerződést nyert el az Európai Űrügynökség (ESA) 2012-ben felbocsátandó Sentinel-2 műholdja részére, amelynek részeként árnyékolókat és elektronikai tartó alkatrészeket gyárt és szállít a szondához. A Kelet-Európában az űrkutatásban úttörő szerepet vállaló Admatis Kft által fejlesztett habosítóberendezések segítségével egyebek mellett fémhab is készíthető, amely szerkezetében az emberi csontra hasonlít, de jelenleg a fémhab-előállításban még várta magára az áttörést – mondta Bárczy Tamás, a társaság kereskedelmi menedzsere. A fémhabok potenciális alkalmazási területei sokrétűek lehetnek. A jellemzően alumíniumból készülő habot jelenleg két fő módszerrel (úgynevezett sör és kenyér típus) gyártják, a 2008 januárjában alakult magyar

magyar konzorcium végez. A technológia titkosságára jellemző, hogy még az ESA szakemberei sem tudnak sokat a részletekről, de az ilyen ipari kutatások jellemzően nem publikusak. A kísérleti berendezés megépítésének finanszírozását teljes egészében a PECS program állja; a világűrbe juttatás költségének 50 százalékát az EU az ESA által elnyert támogatásból biztosítja, a másik 50 százalékot a PECS programból biztosítja az Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal. Magyarország nem tagja az ESA-nak, de 2003 óta együttműködő állam; általában az újabb EU-tagok is mostanában kezdik a csatlakozást – mondta Bárczy. Magyarország az ESA PECS (Programme for European Cooperating States) programját évi 2 millió euróval támogatja, aminek 93 százalékát hazai kutatóhelyek pályáztatják meg. Az európai űriparban az ESA koordinálja a munkálatokat, az ágazatban nagy

